

7. METSAÕIGUSNORMIDE EIRAMINE *VIOLATION OF FOREST PROTECTION LEGISLATION*

7.1 Metsarikkumised 2010. aastal

Violation of forest protection regulations in 2010

Metsarikkumised koosnevad ebaseaduslikest raietest ja muudest metsarikkumistest. Õiguslikus mõttes on tegemist metsaseaduse ja selle alusel antud määruste nõuete rikkumistega. Metsarikkumiste hulka ei ole arvatud metsa tulekaitse rikkumisi, sest need tulenevad tuleohutuse seadusest ja neid rikkumisi käsitletakse metsatulekahjude peatükis.

Ülevaade 2010. aasta metsarikkumistest on esitatud tabelis 7.1.1. Nimetatud tabelis on statistilised kokkuvõtted keskkonnajärevalve asutustes (Keskkonnainspeksioon koos politseiga) registreeritud metsarikkumistest ning neile on lisatud ka politsei andmed metsa- ja puiduvargustest. Põhiliselt tegeleb metsarikkumistega Keskkonnainspeksioon. 2010. aastal fikseeritud 212 metsarikkumisest lahendas või osales nende lahendamisel Keskkonnainspeksioon 188 rikkumise puhul (2009. aastal 156 rikkumisest 149 puhul), ülejäänud rikkumisi lahendas politsei.

Tabelis esitatud rikkumiste arvu ja kahju summat ilmestavad keskkonnajärevalve asutuste (Keskkonnainspeksioon koos politseiga) ja politsei andmed metsa ja puidu vargustest ei ole omavahel võrreldavad. Keskkonnajärevalve asutuste andmed hõlmavad metsaseaduse ja selle alusel antud määruste nõuete rikkumisi. Politsei andmetes on märgitud karistusseadustiku § 199 rikkumised, mis metsa- ja puiduvarguse osas tähendavad varga poolt raiutud puude äraviimist kui ka vargust puidulaost. Keskkonnajärevalve asutuste andmetes on tegemist metsaomanike ja metsavaraste ebaseaduslike raiete ja muude metsarikkumistega tekitatud keskkonnakahjuga. Politsei andmetes on aga varastatud või raiutud metsamaterjali maksumus, mis näitab omanikule tekitatud kahju.

Nimetatud tabelis on esitatud võrdluseks koondandmed aastatest 2000–2009. Nimetatud perioodil oli täheldatav metsarikkumiste, rikkumistega keskkonnale tekitatud kahju ja ebaseaduslike raiete vähenemise trend. Ka politsei andmed metsa- ja puiduvargustest näitasid vähenemise trendi. 2009. aastaga võrreldes on 2010. aastal kasvanud registreeritud metsarikkumiste arv 156-lt 212-ni, trahvitud isikute arv 124-lt 160-ni, trahvisumma 262 tuhandelt kroonilt 280 tuhande kroonini. Keskkonnakahju suurus on samuti kasvanud. 2009. aastal oli see 1,3 miljonit krooni ja 2010. aastal 1,7 miljonit krooni. Metsa- ja puiduvarguste arv on küll natuke vähenenud, kuid 2010. aastal omanikele tekitatud kahju on võrreldes 2009. aastaga kasvanud üle kahe korra. 2009. aastal oli see 1,2 miljonit krooni, 2010. aastal juba 2,9 miljonit krooni.

Kõige rohkem metsarikkumisi registreeriti 2010. aastal Viljandimaal (42) ja kõige vähem Hiiumaal (2) ja Jõgevamaal (2). Põlva- ja Tartumaal registreeriti võrdselt 27 metsarikkumist. Ka 2009. aastal oli kõige rohkem rikkumisi Viljandimaal (26) ja kõige vähem Hiiumaal (1).

7.1.1 Metsaõigusnormide rikkumised 2010. aastal maakonniti ja kokku aastail 2000–2010

Violation of forest protection regulations in 2010 by counties and total for 2000–2010

Maakond County	Keskonnajärelevante asutuste andmed kokku By the data of the environmental protection supervisory authorities										Politsei andmetel Police Department data			
	Rikkumiste arv Number of offences	Ettekirju- tuste arv Number of prescriptions	Trahvitud isikute arv Number of persons fined	Trahvisumma kokku (EUR) Total amount of fines (EUR)	Õigusteadusele Kriminaalvastutusele võetud isikute arv Number of persons criminally convicted	asjade arv number of cases	Environmental damage kahjusumma (EUR) total damage (EUR)	Ebaseaduslik rate illegal logging arv number of offences	registreeritud (tk) registered (number)	stiiadised teada (tk) person identified (number)	Metsa- ja puiduvargused Thefts of wood (from forest and logyards) indemnity (EUR)			
Hariju	22		8	709	3	9 100	3	19	6	29 650				
Hiiu	2		2	115		0	1			0				
Ida-Viru	9		13	1 037	4	3 261	4	12	11	3 480				
Jõgeva	2		1	77		0		6	4	24 737				
Järva	13		7	767		0		5		2 870				
Lääne	5		5	748		0	1	6		1 620				
Lääne-Viru	4		3	268	1	64	1	9	1	10 627				
Põlva	27		17	1 246	1	2 097	3	8	2	11 467				
Pärnu	17		12	1 182	1	1 326	1	14	5	74 200				
Rapla	4		3	422		0	1	3		3 598				
Saare	12		11	1 728	1	1 086	1			0				
Tartu	27		15	989	3	23 643		10	1	9 371				
Vaiga	14		12	1 235		0	1	8	1	2 079				
Viljandi	42		42	6 219	3	3 557	2	12	4	9 795				
Võru	12		9	1 150	2	63 656	3	3		368				
Kokku 2010	212		160	17 893	1	107 789	22	115	35	183 862				
Total														
2009	156	5	124	16 740	6	84 934	10	125	36	79 214				
2008	280	1	217	32 250	4	173 925	32	149	36	165 004				
2007	303	4	242	33 988	30	124 592	43	118	35	106 482				
2006	441	4	318	35 011	42	489 517	70	184	68	245 786				
2005	761	9	565	75 138	115	1 241 799	136	335	174	843 872				
2004	1 480	39	833	68 950	143	4 255 837	544	335	174	843 872				
2003	1 761	30	956	86 081	91	4 750 429	689	487	147	1 825 940				
2002	1 722	95	826	72 441	107	6 222 594	837	601	151	2 040 773				
2001	1 975	165	884	53 990	316	6 788 279	1 089	934	305	2 959 221				
2000	2 267	63	884	53 138	352	7 458 975	1 681	1 242	260	3 319 712				

Allikas: Keskkonnainspektorat, Politseija Piirivalveamet

Source: Environmental Inspectorate, Police and Border Guard Board

7.2 Ebaseaduslik metsaraie

Illegal logging

Ebaseaduslik raie on metsaseaduse nõudeid eirates tehtud raie, millega kaasneb keskkonnakahju. Alates 2002. aastast koondab infot ebaseaduslike raiete kohta Keskkonnainspeksioon, kes sellest ajast alates hindab ka ebaseaduslikult raiutud puidu koguse ja määrab raietega tekitatud keskkonnakahju. Tabelist 7.1.1 on näha, et 2010. aastal registreeriti 22 ebaseadusliku raie juhtumit, mille käigus raiuti 350 m³ puitu. 2009. aastal olid vastavad näitajad 10 ja 530 m³.

Eelpoolnimetatud tabelis on lisaks 2010. aastale välja toodud ebaseaduslike raiete koondnäitajad aastatest 2000–2010, mis viitavad ebaseaduslike raiete vähenemise trendile. Tabelist on näha, et 2010. aastal on küll eelmise aastaga võrreldes suurenenud ebaseaduslike raiete arv, kuid ebaseadusliku raie maht on vaadeldava perioodi kõige madalamal tasemel.

Raiete vähenemisele on kaasa aidanud lisaks Keskkonnainspeksiooni metsajärelevalvealasele tegevusele ka koostöös Maksu- ja Tolliametiga suurema tähelepanu pööramine metsamaterjali liikumisele pärast raiet.

Ebaseadusliku raie osatähtsus moodustab kogu raiest vähem kui 0,01%.

Keskkonnainspeksiooni andmed ebaseaduslike raiete jagunemise kohta nende toimepanijate järgi on esitatud tabelis 7.2.1, kus on välja toodud andmed ebaseaduslike raiete arvu, raiutud puidukoguste ja keskkonnakahju kohta. Keskkonnainspeksiooni õiguserikkumiste andmekogu arendamisel tehtud ümberkorralduste käigus loobuti ebaseaduslike raiete kui suhteliselt väikesearvulise rikkumistega valdkonna alamvaldkondadesse jaotamisest ja seetõttu alates 1. jaanuarist 2008 arvestust ebaseaduslike raiete jagunemisest toimepanijate osas enam ei peeta.

Eestis on piirkondi, kus raiutakse ebaseaduslikult palju metsa või kus seda peaaegu üldse ei tehta. Kui vaadata ebaseaduslike raiete jagunemist maakonniti, siis kõige suurem ebaseaduslike raiete maht registreeriti 2010. aastal Võrumaal (3 juhtumit ja 214 m³). 2009. aastal registreeriti ebaseaduslikke raieid kõige enam Lääne-Virumaal (5 juhtumit ja 179 m³). Ebaseaduslikke raieid ei fikseeritud 2010. aastal Jõgeva-, Järva- ja Tartumaal.

7.2.1 Ebaseaduslikud raied aastatel 2001–2010

Illegal logging in 2001–2010

Aasta Year	Näitaja Indicator	Kokku Total	Toimepanijad Offenders			
			omanik owner	subjekt/erastaja subject of restitution/ privatization	varas/leadmata thief/unknown	omaniku esindaja agent of owner
2001*	arv number of offences	1 010	217	42	751	
	puidukogus amount of timber (m ³)	135 487	62 874	4 028	68 585	
	keskkonnakahju environmental damage (EUR)	6 762 385	3 502 564	143 923	3 115 898	
2002	arv number of offences	837	224	35	578	
	puidukogus amount of timber (m ³)	127 096	58 054	3 820	65 222	
	keskkonnakahju environmental damage (EUR)	6 220 364	3 757 589	84 699	2 378 076	
2003	arv number of offences	689	230	25	434	
	puidukogus amount of timber (m ³)	112 001	54 626	1 142	56 233	
	keskkonnakahju environmental damage (EUR)	4 747 818	3 295 620	43 273	1 408 925	
2004	arv number of offences	544	255	16	273	
	puidukogus amount of timber (m ³)	92 123	49 873	1 447	40 803	
	keskkonnakahju environmental damage (EUR)	4 250 685	2 512 523	56 232	1 681 930	
2005	arv number of offences	136	73	1	62	
	puidukogus amount of timber (m ³)	26 782	19 965	7	6 810	
	keskkonnakahju environmental damage (EUR)	1 094 354	866 943	771	226 641	
2006	arv number of offences	70	20	5	27	18
	puidukogus amount of timber (m ³)	9 224	3 863	124	3 778	1 459
	keskkonnakahju environmental damage (EUR)	425 643	219 359	3 991	136 537	1 028 860
2007	arv number of offences	43	19	1	12	11
	puidukogus amount of timber (m ³)	1 363	908	19	203	233
	keskkonnakahju environmental damage (EUR)	96009	58457	3515	28415	87968
2008	arv number of offences	32	**	**	**	**
	puidukogus amount of timber (m ³)	3 229	**	**	**	**
	keskkonnakahju environmental damage (EUR)	153 672	**	**	**	**
2009	arv number of offences	10	**	**	**	**
	puidukogus amount of timber (m ³)	530	**	**	**	**
	keskkonnakahju environmental damage (EUR)	21 406	**	**	**	**
2010	arv number of offences	22	**	**	**	**
	puidukogus amount of timber (m ³)	350	**	**	**	**
	keskkonnakahju environmental damage (EUR)	74 765	**	**	**	**

Allikas: Keskkonnainspeksioon

Source: Environmental Inspectorate

* 2001. aasta kohta on vaid Keskkonnainspeksiooni andmed ebaseaduslike raiete jagunemisest toimepanijate järgi. Teiste järelevalve asutuste (politsei, kohalikud omavalitsused) kohta neid andmeid ei ole, mistõttu käesolevas tabelis esitatud 2001. aasta koondandmed ei lähe kokku eelmises tabelis toodud ebaseaduslike raiete andmetega.

2002. aastast teostab ainsana Keskkonnainspeksioon järelevalvet ebaseaduslike raiete üle ja peab ka vastavat arvestust.

Data for year 2001 include Environmental Inspectorate's data (data of Police Department is not included)

** Alates 1.01.2008 arvestust toimepanijate lõikes enam ei peeta
Since 1.01.2008 records by type of offenders were not registered

7.3 Muud metsarikkumised

Other forest violations

Andmed muudest metsarikkumistest pärinevad samuti Keskkonnainspektsiooni õiguserikkumiste andmekogust. Valdkonnniti neid kokku liites on tulemus kokkuvõttes suurem kui statistika järgi. Põhjus on selles, et paljude juhtumite puhul on samaaegselt rikutud mitmeid sätteid (näiteks metsateatiseta raie korral oli lubatust rohkem kahjustatud raielangi pinnast). Muudest metsarikkumistest 45% (2009. aastal 39%) moodustavad metsa kaitse nõuete rikkumised, 26% (2009. aastal 25%) metsateatise esitamise nõuete rikkumised, 24% (2009. aastal 31%) kasvava metsa ja metsamaterjaliga sooritatavate tehingute eeskirja rikkumised ja 5% (2009. aastal samuti 5%) metsamaterjali veo eeskirja rikkumised. Detailsemad andmed on esitatud tabelis “Muud metsarikkumised 2010. aastal maakonniti ja kokku aastail 2004–2010”. Tabelist nähtub, et kõige väiksema osatähtsusega on juba aastaid olnud metsamaterjali veo eeskirjade rikkumised.

7.3.1 Muud metsarikkumised 2010. aastal maakonniti ja kokku aastail 2004–2010

Other violations of forest protection regulations by counties in 2010 and total for 2004–2010

Maakond County	Metsateatise esitamise korra nõuded <i>Forest notification regulations</i>	Metsamaterjali vedu <i>Timber transport</i>	Tehingud kasvava metsa ja raieõigusega <i>Transactions of growing stock and cutting rights</i>	Metsakaitse nõuded <i>Forest protection regulations</i>	Kokku <i>Total</i>
Harju	4			6	10
Hiiu	1				1
Ida-Viru	4	1	7	65	77
Jõgeva	2				2
Järva	4	1	2	5	12
Lääne	2			2	4
Lääne-Viru	3			24	27
Põlva	10		7	5	22
Pärnu	4	3	6	4	17
Rapla			1	2	3
Saare	2	2	7	2	13
Tartu	12		8	3	23
Valga	10	1	1	1	13
Viljandi	10	5	25	5	45
Võru	5		4		9
Kokku <i>Total</i> 2010	73	13	68	124	278
Osakaal <i>Share</i> (%)	26	5	24	45	100
Kokku <i>Total</i> 2009	46	9	58	73	186
Osakaal <i>Share</i> (%)	25	5	31	39	100
Kokku <i>Total</i> 2008	72	9	84	155	320
Osakaal <i>Share</i> (%)	23	3	26	48	100
Kokku <i>Total</i> 2007	82	16	76	116	290
Osakaal <i>Share</i> (%)	28	6	26	40	100
Kokku <i>Total</i> 2006	121	27	108	145	401
Osakaal <i>Share</i> (%)	30	7	27	36	100
Kokku <i>Total</i> 2005	103	59	230	259	651
Osakaal <i>Share</i> (%)	16	9	35	40	100
Kokku <i>Total</i> 2004	194	146	388	243	970
Osakaal <i>Share</i> (%)	20	15	40	25	100

Allikas: Keskkonnainspektsioon

Source: Environmental Inspectorate

7.4 Karistamised

Punishments

2010. aastal trahviti 160 isikut summas 279 960 krooni. 2009. aasta vastavad näitajad olid 124 ja 261 920 krooni. Seega on täheldatav kasv trahvitute arvus ja trahvisummas. Keskmine trahvisumma aga vähenes 2009. aasta 2112 kroonilt 1748 kroonini 2010. aastal. Suurem osa trahvitutest olid füüsilised isikud. Juriidilisi isikuid trahviti 2010. aastal 17 korral summas 87 100 krooni (keskmine trahvisumma 5124 krooni). 2009. aasta vastavad näitajad olid 11 ja 68 000 krooni (keskmine trahvisumma 6182 krooni). Kui vaadata võrdlusandmeid alates 2000. aastast, siis nii arvuliselt kui ka rahaliselt määrati kõige enam trahve 2003. aastal. Peale seda on trahvitute arv aasta-aastalt vähenenud. Vaatamata trahvitute arvu vähenemisele 2005. aastal suurenes siis eelneva aastaga võrreldes trahvisumma. Tollel ajal muudeti karistuspoliitikat rangemaks ning trahvisumma kasvu mõjutas suurema päevamäära kehtestamine ja inspektorite poolt karistuste määramisel miinimumtrahvide asemel keskmiste trahvimäärade rakendamine.

2010. aastal võeti kriminaalvastutusele 1 isik (2009. aastal 6). Kui vaadata võrdlusandmeid alates 2000. aastast, siis metsa-asjade osas oli kohtutel kõige suurem koormus 2000. aastal, mil kriminaalkaristuse said 352 isikut. Kriminaalvastutusele võetud isikute arvu vähenemist on mõjutanud see, et aastaid tagasi jõudsid lahendini paljud pikaleveninud metsaga seotud kohtuprotsessid ja uusi kuritegusid tuleb aasta-aastalt juurde järjest vähem. Kuritegude vähenemist näitab see, et 2006. aastal alustati metsaga seotud kuritegude uurimiseks 44 asja, 2007. aastal 17 asja, 2008. aastal 14 asja, 2009. aastal 9 ja 2010. aastal 11 asja.

7.5 Keskkonnakahju

Environmental damage

Metsarikkumistega tekitati 2010. aastal looduskeskkonnale kahju 20 juhul kokku 1 686 537 krooni, (2009. aastal vastavalt 22 ja 1 328 934 krooni). Seega on tegemist keskkonnakahju summa mõningase kasvuga. Kui aga vaadata võrdlusandmeid alates 2000. aastast, siis on tegemist keskkonnale tekitatud kahju üldise vähenemisega, samal ajal kui keskkonnale tekitatud kahju arvestamise määrad on püsivad muutumatuna alates 1999. aastast.

Ebaseaduslike raietega (22 juhtumit) tekitatud keskkonnakahju oli 2010. aastal 1 169 817 krooni. 2009. aastal (10 juhtumit) oli kahjusumma 334 926 krooni.